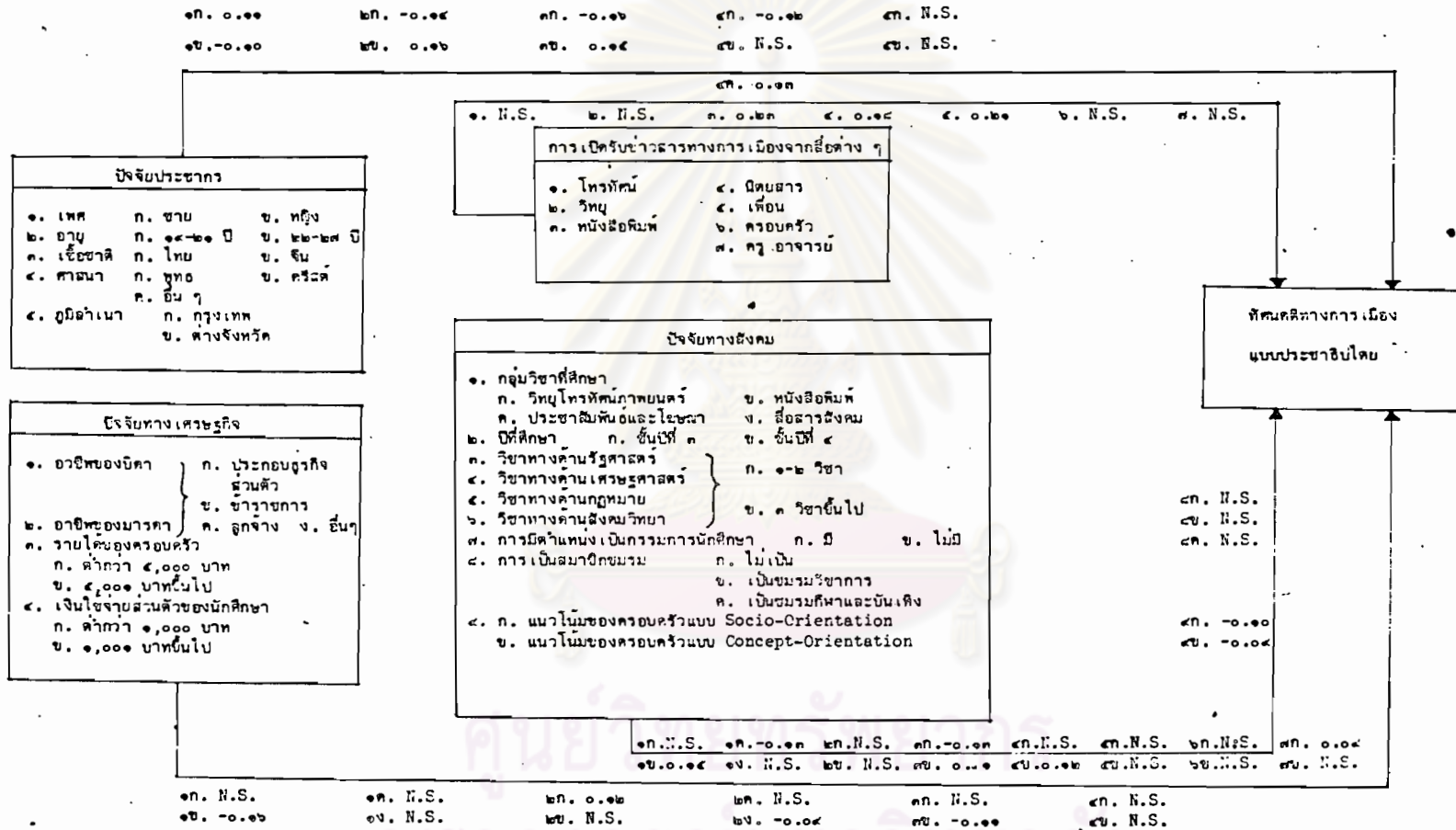

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

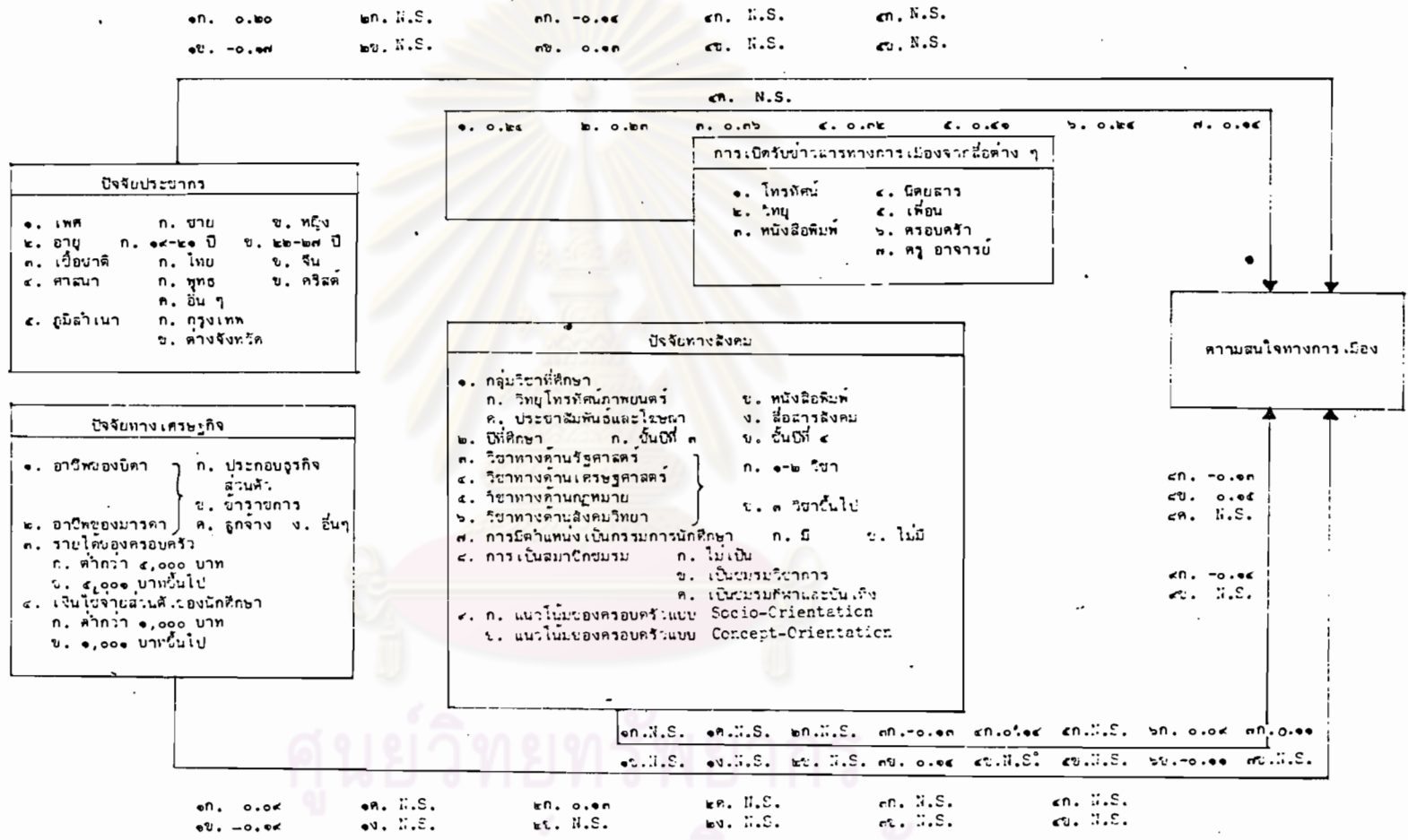
วิธีทางหนึ่งที่จะทำให้การพัฒนาทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เกิดขึ้นได้ในสังคมไทย ก็คือการทำให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และสิ่งซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ก็คือ กระบวนการสังคมประคิตทางการเมืองที่ถ่ายทอดโดยผ่านตัวแทนประเภทต่าง ๆ ซึ่งถ้าวิเคราะห์กันให้ดี การสื่อสารก็คือการสังคมประคิต โดยที่ข่าวสารนั้นหมายถึง เรื่องราวทางการเมืองและตัวแทนประ เภทต่าง ๆ ก็คือ สื่อ ทั้งนี้ผลที่เราต้องการให้ เกิดขึ้นในหมู่ผู้รับ คือการเปลี่ยนแปลงให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั่นเอง การวิจัยนี้ต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร กับสังคมประคิตทางการเมืองของนักศึกษาริชาการสื่อสาร โดยกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจำนวน ๓๑๔ คน ได้แก่ นิสิตนักศึกษา ชั้นปีที่ ๓ และ ๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓ ของคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยกรุงเทพ ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย-เชียงใหม่ ภาควิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้งนี้ เพื่อ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถาบันไปพร้อมกัน

ในการวิจัยนี้พฤติกรรมการสื่อสารจะแยกเป็น การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อ ๗ ประเภท ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อน ครอบครัว ครูอาจารย์ ส่วนการสังคมประคิตทางการเมือง แยกเป็น หัตถ์คดีทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และความรู้สึกแยกตนเองจาก การเมือง นอกจากนี้ยังได้นำปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ปัจจัยประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม เข้าร่วมศึกษาหาความสัมพันธ์กับการสังคมประคิตทางการเมืองอีกด้วย

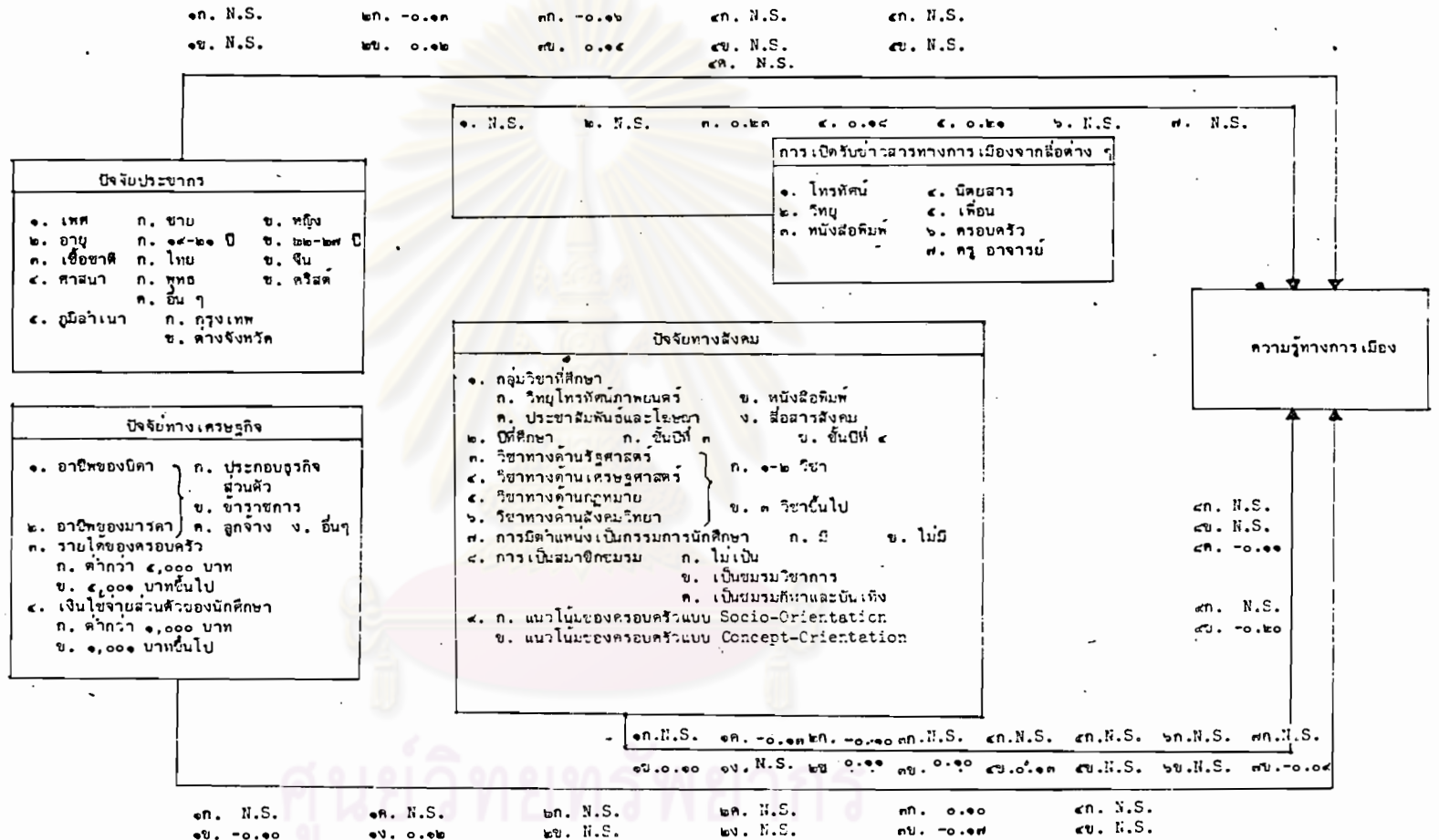
ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

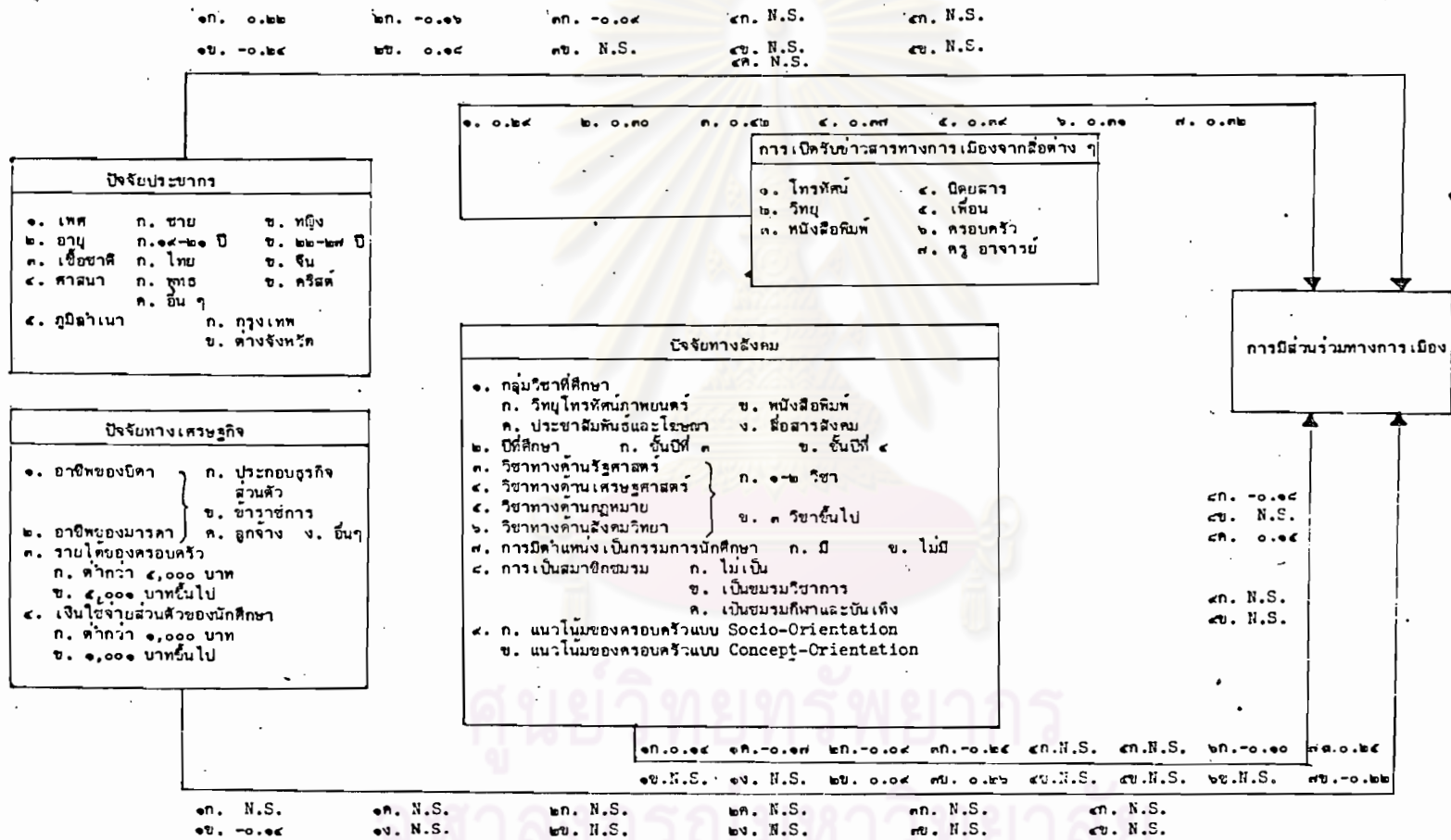
แผนภาพที่ ๒ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ปัจจัยประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เมื่อพิจารณาจากทุกสถาบัน (N.S. = ระดับนัยสำคัญที่ $P > 0.05$)

แผนภาพที่ ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤกษกรรมการเมืองสาร ปัจจัยประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม กับ ความสนใจทางการเมือง เมื่อพิจารณาารวมทุกสถาบัน (N.S. = ระดับนัยสำคัญที่ $F > 0.05$)

แผนภาพที่ ๕ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ปัจจัยประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม กับ ความรู้ทางการเมือง เมื่อพิจารณาตามทุกผลดำเนินการ (N.S. = ระดับนัยสำคัญที่ $P > 0.05$)

แผนภาพที่ ๔ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีสื่อสาร ปัจจัยประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม กับ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาตามทุกสถาบัน (N.S. = ระดับนัยสำคัญที่ $P > 0.05$)

๑. ลักษณะของสังคมประกิตทางการ เมืองของกลุ่มตัวอย่าง

ก. ทัศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย

กลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบันไม่ว่าจะเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์ วิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่างมีทัศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง เป็นส่วนใหญ่

ข. ความสนใจทางการ เมือง

กลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบันส่วนใหญ่จะมีความสนใจทางการ เมืองอยู่ในระดับสูง ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยกรุงเทพ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีความสนใจทางการ เมืองอยู่ในระดับสูง ใกล้เคียงกับระดับปานกลาง

ค. ความรู้ทางการ เมือง

กลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบัน มีความรู้ทางการ เมืองอยู่ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่

ง. การมีส่วนร่วมทางการ เมือง

กลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบัน มีส่วนร่วมทางการ เมืองอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีส่วนร่วมทางการ เมืองในระดับปานกลาง และระดับสูง เป็นจำนวนที่เท่ากัน

จ. ความรู้สึกแยกตนเองจากการ เมือง

กลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบัน มีความรู้สึกแยกตนเองจากการ เมืองอยู่ในระดับสูง ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความรู้สึกแยกตนเองจากการ เมืองในระดับปานกลางใกล้เคียงกับระดับสูง

จะเห็นได้ว่า ลักษณะต่าง ๆ ของสังคมประกิตทางการ เมืองของกลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบัน เป็นไปในทำนองเดียวกัน

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาสื่อสารกับสังคมประกิตทางการเมือง

ก. ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และเพื่อน ในระดับสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง

ข. ความสนใจทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อน ครอบครัว และครูอาจารย์ ในระดับสูง มีความสนใจทางการเมืองสูง

ค. ความรู้ทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเพื่อน ในระดับสูง มีความรู้ทางการเมืองในระดับสูง

ง. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อน ครอบครัว และครูอาจารย์ในระดับสูง มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

จ. ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง

กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุ นิตยสาร เพื่อน และครูอาจารย์ในระดับสูง มีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองต่ำ

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ ๑ ที่ว่า "พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภท โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อน ครอบครัว และครูอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับสังคมประกิตทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันของนักศึกษาวิชาการสื่อสาร"

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอื่น ๆ กับสังคมประกิตทางการเมือง

ก. ปัจจัยประชากร

ปัจจัยประชากรบางประการเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับสังคมประกิตทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่

เพศ กลุ่มตัวอย่างชาย จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง และมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มตัวอย่างหญิง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ แต่มีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองในระดับสูง

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง ๑๙ - ๒๑ ปี มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความรู้ทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อายุระหว่าง ๒๒ - ๒๗ ปี มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความรู้ทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง

เชื้อชาติ กลุ่มตัวอย่างที่มีเชื้อชาติไทย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แต่มีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองในระดับสูง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเชื้อชาติจีน มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง และมีความรู้ทางการเมืองในระดับสูง และมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองในระดับต่ำ

ศาสนา กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธ มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่นับถืออิสลาม หรือมิได้นับถือศาสนาใด มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยในส่วนนี้มีส่วนสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ ๒ ที่ว่า "เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ภูมิตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กับสังคมประกิตทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันของนักศึกษาวิชาการสื่อสาร" อย่างไม่สมบูรณ์นัก

ข. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจบางประการเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับสังคมประกิตทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

อาชีพของบิดา กลุ่มตัวอย่างที่บิดาประกอบธุรกิจส่วนตัว มีความสนใจทางการเมือง และความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองในระดับสูง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่บิดาเป็นข้าราชการ มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง มีความรู้ทางการเมืองและ ส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ และกลุ่มตัวอย่างที่บิดาถึงแก่กรรม หรือมิได้ประกอบอาชีพ มีความรู้ทางการเมืองในระดับสูง

อาชีพของมารดา กลุ่มตัวอย่างที่มารดาประกอบธุรกิจส่วนตัว มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และความสนใจทางการเมืองในระดับสูง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มารดาถึงแก่กรรมหรือมิได้ประกอบอาชีพ มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ

รายได้ของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความรู้ทางการเมืองสูง ส่วนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและมีความรู้ทางการเมืองในระดับต่ำ

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยในส่วนนี้มีส่วนสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ ๓ ที่ว่า "อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว เงินใช้ส่วนตัวของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับสังคมนะ-ประกิตทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันของนักศึกษาริชาการสื่อสาร" อย่างไม่สมบูรณ์นัก

ค. ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคมบางประการ เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับสังคมนะ-ประกิตทางการเมืองของนักศึกษาริชาการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

กลุ่มวิชาที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทางด้านวิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาด้าน หนังสือพิมพ์ มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และมีความรู้ทางการเมืองในระดับสูง ส่วนกลุ่มที่ศึกษาด้านประชาสัมพันธ์และการโฆษณา นั้น มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความรู้ทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ

ปีที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาชั้นปีที่ ๓ มีความรู้ทางการเมืองและส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ส่วนที่ศึกษาชั้นปีที่ ๔ มีความรู้ทางการเมืองและส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง

วิชาที่เรียนด้านรัฐศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๑ - ๒ วิชา มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง และส่วนร่วมทางการเมือง การเมืองต่ำ แต่มีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองสูง ส่วนกลุ่มที่เรียนวิชาด้านรัฐศาสตร์ ๓ วิชาขึ้นไป มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง มีความรู้ทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงแต่มีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองในระดับต่ำ

วิชาที่เรียนด้านเศรษฐศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน ๑ - ๒ วิชา มีความสนใจทางการเมืองสูง ส่วนกลุ่มที่เรียนวิชาด้านเศรษฐศาสตร์ ตั้งแต่ ๓ วิชาขึ้นไป มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และมีความรู้ทางการเมืองสูง

วิชาที่เรียนด้านสังคมวิทยา กลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาด้านสังคมวิทยา จำนวน ๑ - ๒ วิชา มีความสนใจทางการเมืองสูง แต่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ ส่วนกลุ่มที่เรียนวิชาด้านสังคมวิทยาดังแต่ ๓ วิชาขึ้นไป มีความสนใจทางการเมืองต่ำ

การมีตำแหน่งเป็นกรรมการนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งเป็นกรรมการนักศึกษา มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความสนใจทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง และมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองต่ำ ส่วนกลุ่มที่ไม่มีตำแหน่งเป็นกรรมการศึกษานั้น จะมีความรู้ทางการเมืองและส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ และมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองสูง

การเป็นสมาชิกชมรม กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมประเภทใดเลย มีความสนใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ และมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองสูง ส่วนกลุ่มที่เป็นสมาชิกชมรมประเภทวิชาการ จะมีความสนใจทางการเมืองสูง สำหรับกลุ่มที่เป็นสมาชิกชมรมประเภทกีฬาและบันเทิง มีความรู้ทางการเมืองต่ำ แต่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

แนวโน้มของครอบครัวแบบ Socio-Orientatation กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่มีแนวโน้มแบบ Socio-Orientatation มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และความสนใจทางการเมืองต่ำ

แนวโน้มของครอบครัวแบบ Concept-Orientatation กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่มีแนวโน้มแบบ Concept-Orientatation มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และมีความรู้ทางการเมืองต่ำ

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีส่วนสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ ๔ ที่ว่า "กลุ่มวิชาที่ศึกษา ปีที่ศึกษา วิชาที่เรียนด้านรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย สังคมวิทยา การมีตำแหน่ง เป็นกรรมการนักศึกษา การเป็นสมาชิกชมรม แนวโน้มของครอบครัวแบบ Socio-Orientation และ Concept-Orientation มีความสัมพันธ์กับสังคมประกิตทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันของนักศึกษาริชาการสื่อสาร" อย่างไม่สมบูรณ์นัก

๔. สรุประดับความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการสังคมประกิตทางการเมือง

ก. ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างเมื่อพิจารณารวมทุกสถาบัน คือ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคือ แนวโน้มของครอบครัวแบบ Concept-Orientation ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คือ การเรียนวิชาด้านรัฐศาสตร์ ๓ วิชาขึ้นไป โดยมีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยอันดับรองลงมา ของวิทยาลัย-กรุงเทพคือการนับถือศาสนาอิสลามหรือไม่นับถือศาสนาใด โดยมีการสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อน เป็นปัจจัยอันดับรองลงมา ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่คือ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ และของมหาวิทยาลัยรามคำแหง คือระดับอายุ ๒๒ - ๒๗ ปี โดยมีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยอันดับรองลงมา

ข. ความสนใจทางการเมือง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับความสนใจทางการเมืองมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างเมื่อพิจารณารวมทุกสถาบันคือการสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อน ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และของมหาวิทยาลัยรามคำแหงคือการสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อน ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์คือ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ และของวิทยาลัยกรุงเทพคือ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุ

ค. ความรู้ทางการเมือง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการมีความรู้ทางการเมืองมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณารวมทุกสถาบันคือ การสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อน ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ การนับถือศาสนาพุทธ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ ของวิทยาลัยกรุงเทพคือเพศชาย โดยมีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยอันดับรองลงมา และของมหาวิทยาลัยรามคำแหง คือการสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อน

ง. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างเมื่อพิจารณารวมทุกสถาบันคือ การสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อน ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และของมหาวิทยาลัยรามคำแหง คือการสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อน ของวิทยาลัยกรุงเทพ คือการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุ และของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือการสื่อสารทางการเมืองกับครูอาจารย์

จ. ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง

เนื่องจากตัวแปรในเรื่องความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองเป็นตัวแปรที่มีลักษณะตรงข้ามกับตัวแปรอื่น ๆ ของกระบวนการสังคมประกิตทางการเมือง ซึ่งถ้าต้องการจะพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตยแล้ว จำเป็นต้องลดระดับความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองลง ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองนี้ จึงต้องมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณารวมทุกสถาบันก็คือการมีตำแหน่งเป็นกรรมการนักศึกษา โดยมีการสื่อสารทางการเมืองกับครูอาจารย์เป็นปัจจัยอันดับรองลงมา ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือการเป็นสมาชิกชมรมประเภทกีฬาและบันเทิง โดยมีการสื่อสารทางการเมืองกับครูอาจารย์เป็นปัจจัยอันดับรองลงมา ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง คือการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากนิตยสาร ของวิทยาลัย-

กรุงเทพคือ การมีตำแหน่งเป็นกรรมการนักศึกษา โดยมีการสื่อสารทางการเมืองกับครอบครัว เป็นปัจจัยอันดับรองลงมาและของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่คือ การสื่อสารทางการเมืองกับครูอาจารย์

นอกจากนี้การวิจัยนี้ยังได้ศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของนักศึกษาวชาการสื่อสารอีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับปัจจัยประชากร

ปัจจัยประชากรบางประการเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับการ เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

เพศ กลุ่มตัวอย่างชาย จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อน และครูอาจารย์ ในระดับสูง ส่วนกลุ่มที่เป็นหญิงจะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อน และครูอาจารย์ในระดับต่ำ

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่อายุระหว่าง ๑๔ - ๒๑ ปี จะสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อนในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มที่อายุระหว่าง ๒๒ - ๒๗ ปี จะสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อนในระดับสูง

ศาสนา กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธ จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก วิทยุ และ เพื่อน ในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มที่นับถือคริสต์ จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก หนังสือพิมพ์ต่ำ สำหรับกลุ่มที่นับถืออิสลาม หรือไม่นับถือศาสนาใด จะสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อนในระดับสูง

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทาง เศรษฐกิจบางประการเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับการ เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

อาชีพของบิดา กลุ่มตัวอย่างที่บิดาประกอบธุรกิจส่วนตัว จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ และครอบครัวในระดับสูง ส่วนกลุ่มที่บิดา เป็นข้าราชการ มีการสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อนในระดับต่ำ สำหรับกลุ่มที่บิดาถึงแก่กรรม หรือมิได้ประกอบอาชีพ จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ และครอบครัวในระดับต่ำ

อาชีพของมารดา กลุ่มตัวอย่างที่มารดาประกอบธุรกิจส่วนตัว จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ และครูอาจารย์ในระดับสูง ส่วนที่มารดาเป็นข้าราชการ จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์สูง สำหรับกลุ่มที่มารดาถึงแก่กรรมหรือมิได้ประกอบอาชีพ จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และครูอาจารย์ในระดับต่ำ

ค. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคมบางประการเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

กลุ่มวิชาที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้านวิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ มีการสื่อสารทางการเมืองกับครูอาจารย์ในระดับสูง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาด้านหนังสือพิมพ์ เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ในระดับสูง สำหรับกลุ่มที่ศึกษาด้านประชาสัมพันธ์และการโฆษณานั้น สื่อสารทางการเมืองกับครูอาจารย์ในระดับต่ำ

ปีที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เรียนชั้นปีที่ ๓ มีการสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อนในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มที่เรียนชั้นปีที่ ๔ มีการสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อนในระดับสูง

วิชาที่เรียนด้านรัฐศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๑ - ๒ วิชา จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก นิตยสาร เพื่อน ครอบครัว และครูอาจารย์ในระดับต่ำ ส่วนที่เรียนวิชาด้านรัฐศาสตร์จำนวน ๓ วิชาขึ้นไป จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากนิตยสาร เพื่อน และครูอาจารย์ในระดับสูง

วิชาที่เรียนด้านเศรษฐศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาด้านเศรษฐศาสตร์ ๓ วิชาขึ้นไป จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุและเพื่อนในระดับสูง

การมีตำแหน่งเป็นกรรมการนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งเป็นกรรมการนักศึกษา จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร เพื่อน และครูอาจารย์ในระดับสูง ส่วนกลุ่มที่ไม่มีตำแหน่งเป็นกรรมการศึกษานั้น จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร เพื่อน และครูอาจารย์ในระดับต่ำ

การเป็นสมาชิกชมรม กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมประเภทใดเลย จะเปิดรับข่าวสารทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และครูอาจารย์ในระดับต่ำ ส่วนที่เป็นสมาชิกชมรม

ประเภทวิชาการ จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร และครอบครัว ในระดับสูง สำหรับกลุ่มที่เป็นสมาชิกชมรมประเภทกีฬาและบันเทิง จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ในระดับสูง

แนวโน้มของครอบครัวแบบ Socio-Orientation กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่มีแนวโน้มแบบ Socio-Orientation จะมีการสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อนในระดับต่ำ

แนวโน้มของครอบครัวแบบ Concept-Orientation กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่มีแนวโน้มแบบ Concept-Orientation จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ครอบครัว และครูอาจารย์ ในระดับสูง

จากผลการวิจัยที่สรุปมาข้างต้นนี้ กล่าวได้ว่า พฤติกรรมการสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับสังคมประเทศทางการเมือง เราจึงสามารถใช้สื่อมวลชนหรือสื่อบุคคล เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองไปยังผู้รับ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้

ข้อเสนอแนะ

๑. แต่ถึงแม้ว่าการสื่อสารมิได้ เป็นปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์กับสังคมประเทศทางการเมือง ยังมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพศ อายุ อาชีพของบิดา การมีตำแหน่งเป็นกรรมการนักศึกษา เป็นต้น ที่มีความสัมพันธ์กับสังคมประเทศทางการเมือง ดังนั้น การวางแผนการใช้สื่อมวลชนหรือสื่อบุคคลเพื่อเสนอเรื่องราวทางการเมือง ควรกำหนดให้สอดคล้องกับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย

๒. จากแนวความคิดของการสื่อสารแบบสองจังหวะ (Two-step flow of communication) คือสื่อมวลชนจะทำหน้าที่ในการเสนอข่าวสารที่ถูกต้องให้กับบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวความคิดที่ยอมรับกันมาจนถึงปัจจุบัน เรื่องการใช้สื่อมวลชนเพื่อเสนอวาระทางการเมือง (Agenda setting) เมื่อบุคคลได้รับข้อมูลเหล่านี้ก็จะก่อให้เกิดการพูดคุย และถกเถียงกันขึ้นในรูปของการสื่อสารทางการเมืองระหว่างบุคคล ซึ่งได้แก่ การสื่อสารกับเพื่อนกับครอบครัว หรือครูอาจารย์ อันเป็นการสร้างอิทธิพลต่อบุคคลโดยใช้สื่อบุคคลนั้นเอง และเมื่อ

นำมาพิจารณาถึงผลการวิจัย จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า สื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองในระดับสูงกว่าสื่อมวลชน เพราะฉะนั้นในการวางแผนสื่อเพื่อเสนอข่าวสารทางการเมือง จึงควรคำนึงถึงเรื่องการใช้สื่อบุคคล ซึ่งจะช่วยให้สามารถใช้สื่อมวลชนและสื่อบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. เป็นที่น่าสังเกตว่า การสื่อสารกับครูอาจารย์มีความสัมพันธ์มากเป็นพิเศษกับสังคมประกิตทางการเมืองในเรื่องความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง โดยพบว่า นักศึกษาที่สื่อสารทางการเมืองกับครูอาจารย์สูง จะลดความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองลง ดังนั้นครูอาจารย์ควรจะเป็นตัวอย่างอันดีในเรื่องการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และควรหาวิธีที่เหมาะสมในการเพิ่มความสัมพันธระหว่างครูอาจารย์กับนักศึกษาภายนอกห้องเรียนให้มากขึ้น

๔. การสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสนับสนุนให้มีวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ครูอาจารย์ จึงน่าจะกระตุ้นให้นักศึกษามีการสนทนาถกเถียงกันในเรื่องปัญหาของบ้านเมือง หรือเรื่องราวทางการเมืองอื่น ๆ ให้มากขึ้น

๕. ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาริชาการสื่อสาร มีวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่บ้าง จึงควรส่งเสริมให้มีให้มากขึ้น และน่าที่จะนำหลังจากนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยได้

๖. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อมวลชน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมแก่การพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตย

๗. การใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยควรวางแผนให้ปฏิบัติกันเป็นระยะยาวและต่อเนื่อง เพราะการสื่อสารจะไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลได้อย่างปัจจุบันทันที แต่อาจมีผลทำให้เปลี่ยนแปลงได้ในระยะยาว

๘. สำหรับการวิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการสังคมประกิตทางการเมืองต่อไปนั้น ควรศึกษาเปรียบเทียบเมื่อกลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ ๑ และเมื่อกลุ่มตัวอย่างนั้นสำเร็จการศึกษาในชั้นปีที่ ๔ แล้ว ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนวิชาทางด้านการศึกษาเป็นระยะเวลา ๔ ปี อีกด้วย

๔. เนื่องจากการศึกษาริวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเพียงกลุ่มนักศึกษาริวิชาการสื่อสารเท่านั้น
จึงน่าจะทำการวิจัยเรื่องนี้กับนักศึกษาทางวิชาการด้านอื่น ๆ อีกด้วย.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย